

przewodnik-celownik
trafaj bezbłądnie

Warszawa

atlas miasta
w środku!

ERGO
HESTIA

 Bezdroża

Ubezpieczenie
w podróży

Autorzy: Ewa Michalska, Marcin Michalski

Redaktor prowadzący: Maciej Żemojtel

Redakcja: Maria Kula

Korekta: Agnieszka Szmuc

Zdjęcie na okładce: © Ldambies | Dreamstime.com

Opracowanie kartograficzne: Grzegorz Marchut

Źródło pochodzenia danych kartograficznych:

© OpenStreetMap contributors

www.opendatacommons.org/licenses/odbl

Koncepcja graficzna serii: PANCZAKIEWICZ ART.DESIGN | Paweł Panczakiewicz

Projekt okładki i strony tytułowej: MAZAKI STUDIO | Konrad Rządowski

Skład: Magdalena Suchy-Polańska

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?bewac1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN: 978-83-246-6731-4

Copyright © Helion, 2013

- Kup książkę
- Poleć książkę
- Oceń książkę
- Księgarnia internetowa
- Lubię to!
- Nasza społeczność

Kup książkę

Poleć książkę

4

Indeks atrakcji turystycznych

17

Atlas Warszawy

45

Historia Warszawy

61

Atrakcje Warszawy

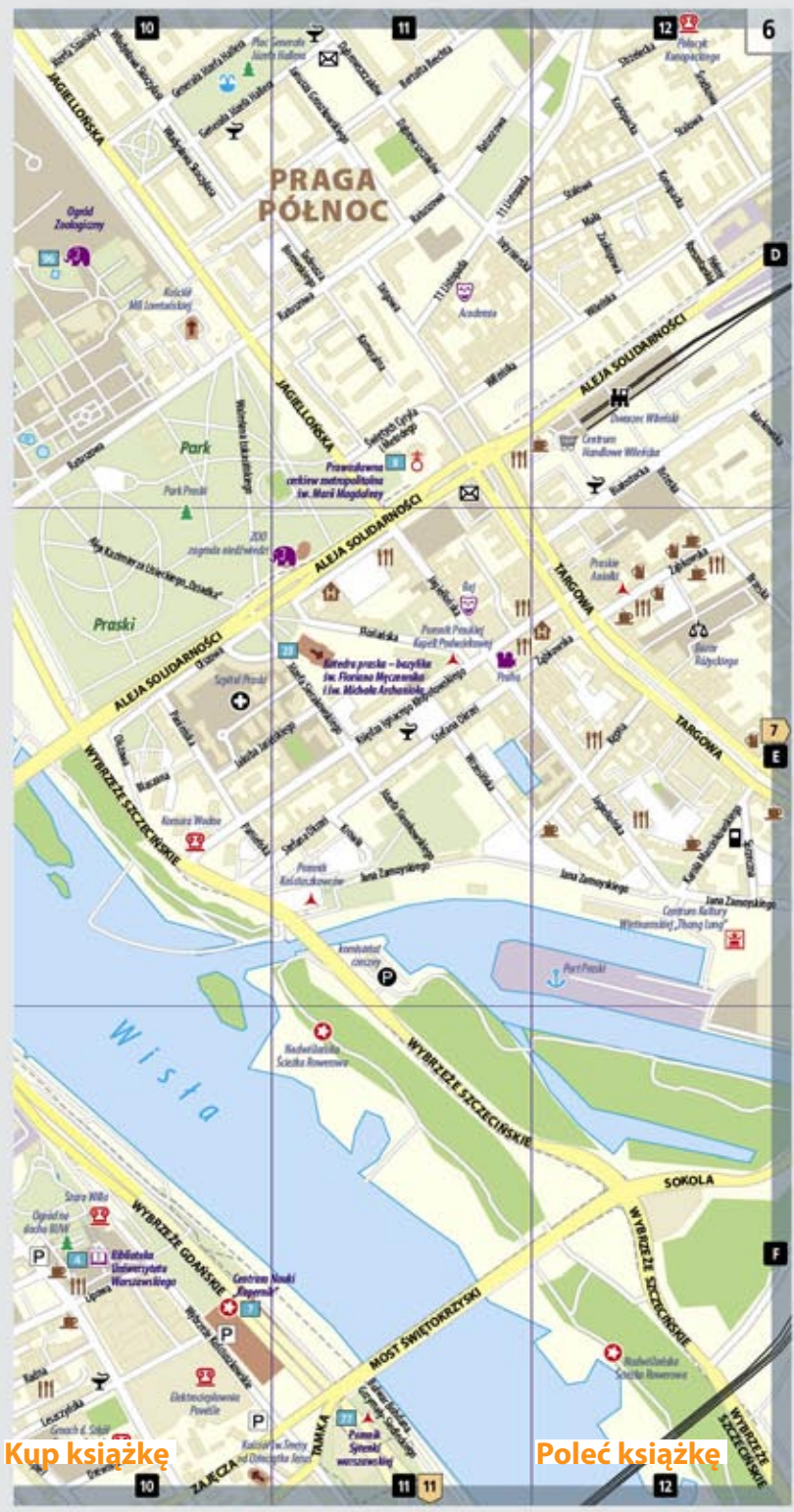
187

Informacje praktyczne

Kup książkę

Poleć książkę

Kup książkę

Poleć książkę

Od początków miasta do potopu szwedzkiego

Najstarszy gród na terenie obecnej stolicy istniał w X w. i znajdował się na Bródnie. Nieco późniejsze osady to Kamion i Targowe Wielkie oraz wieś Solec, strzeżona przez XIII-wieczny gród warowny Jazdów, zniszczony w 1262 r. najazdem Litwinów pod wodzą Mendoga, i 19 lat później przez wojów księcia płockiego Bolesława II. Wskutek tego oraz zmiany koryta rzeki podjęto decyzję o założeniu nowego grodu – **Warszawy**, kilka kilometrów na północ, w miejscu dzisiejszego Starego Miasta. Nie zachował się dokument lokacyjny (z ok. 1300 r.) sankcjonujący założenie miasta na prawie chełmińskim. Zasadźcami była grupa majątnych kupców sprowadzonych prawdopodobnie z Torunia przez Bolesława II. Niektórzy przypisują budowę grodu bratu księcia, Konradowi II, i datują ją na kilka lat wcześniej.

Gród szybko stał się ważnym ośrodkiem handlu i rybołówstwa, a także jedną z siedzib książąt mazowieckich. Zasadźcy otoczyli miasto wałem ziemnym, przekształconym w pierwszą linię murów obronnych; od strony rzeki dostępu broniła skarpa. Zamek książęcy posiadał własne obwarowania. Wraz z założeniem miasta wzniesiono kościół farny św. Jana. Na przełomie XIV i XV w. na środku rynku powstał ratusz, w którym urzędowała rada miejska.

Z czasem rosło znaczenie polityczne miasta. W 1339 r. odbył się tu proces warszawski przed trybunałem papieskim, między

Koroną Królestwa Polskiego a zakonem krzyżackim. Do końca XV w. liczba ludności wzrosła z kilkuset mieszkańców do niespełna pięciu tysięcy.

W 1413 r. książę Janusz I Starszy zdecydował o ustanowieniu Starej Warszawy **stolicą księstwa mazowieckiego**. Zachował się nadany wówczas przez niego dokument powtarzający prawo lokacyjne. Wkrótce potem otrzymała ona podwójną linię murów obronnych, baszty i fosę, a kościół św. Jana został podniesiony do rangi kolegiaty.

Intensywny rozwój miasta sprawił, że pod koniec XIV w. ograniczona murami

Teatr Wielki ze Starym Miastem w tle
© Topungato | Shutterstock.com

Kolumna Zygmunta
© Bartłomiej K. Kwieciszewski | Shutterstock.com

przestrzeń stała się za mała. W 1408 r. Janusz I nadał przywilej lokacyjny, tzw. **Nowej Warszawy**, położonej na północ od pierwotnej i nigdy nie otoczonej murami miejskimi. Jej oś tworzyły ulice: Freta i Zakroczyńska, a centrum stanowił prostokątny rynek. Założone na regularnym planie miasto zasiedlała uboższa ludność. Przez długie lata dominowały tu zabudowania drewniane, wśród których wyróżniały się dwa murowane kościoły: św. Jerzego oraz Najświętszej Marii Panny. O odrębności organizmu miejskiego stanowiły: własna rada, osobny wójt i odmienny herb. Administracyjne połączenie obu miast nastąpiło w 1791 r.

Po bezpotomnej śmierci ostatnich ksiąg mazowieckich Warszawa z całym Mazowszem została w 1526 r. przyłączona do Korony Królestwa Polskiego. 1569 r. awansowała politycznie jako miejsce sejmów walnych koronnych. W 1573 r. odbyła się tu **pierwsza wolna elekcja nowego króla** oraz konfederacja warszawska. W mieście, dogodnie położonym względem Krakowa i Wilna, coraz częściej przebywał dwór królewski. Po pożarze zamku na Wawelu w 1596 r., **Zygmunt III Waza podjął decyzję o przeniesieniu do Warszawy swojej rezydencji** na stałe. Odtąd miasto pełniło rolę stolicy kraju, choć faktyczna stołeczność nie została potwierdzona żadnym aktem prawnym i do 1795 r. przysługiwało jej miano miasta rezydencjonalnego Jego Królewskiej Mości. Doniosłym wydarzeniem była oficjalna przeprowadzka królewska

w 1611 r., która spowodowała napływ magnatów i szlachty. Przybysze wznosili pałace i dwory już poza obrębem murów miejskich.

Oblicze Warszawy zmieniło się za sprawą wybudowanego w latach 1606–07 drewnianego wodociągu, wybrukowania ulic, a także kłesk żywiołowych, do których należał huragan oraz wielki pożar. Odrodzone miasto w miejsce gotycko-renesansowych kamieniczek zyskało barokowy koloryt. W tym czasie powstały kościoły Jezuitów, Dominikanów oraz św. Benona. **Nowe granice miasta** wyznaczyły ziemne wały obronne, z lat 1621–24, obejmujące przestrzeń 125 ha. Ważną rolę w systemie fortyfikacyjnym spełniał Arsenał Rzeczypospolitej.

Na Pradze właścicielami gruntów z karczmacami, browarami, żupą solną i spichlerzami byli Zamoyscy, Leszczyńscy i Kazanowscy; dzięki nim uzyskała ona w 1648 r. prawa miejskie.

Szczególny pierścień tworzyły wznoszone wokół Starego i Nowego Miasta prywatne miasteczka magnackie zwane **jurydykami**. Lokowane na gruntach podmiejskich, na prawach chełmińskim i magdeburskim, wydzielone były spod działania sądownictwa i administracji miejskiej oraz zwolnione z opłat na rzecz stolicy. Posiadały własne prawa, zwyczajne, straże, ratusze, a nawet herby. Stanowiły poważną konkurencję gospodarczą, wprowadzając podział na Warszawę magnacką i mieszczańską. Rozbiły strukturę organizmu miejskiego, utrudniając jego regularny rozwój terytorialny oraz gospodarczy. Powodowały trudności w administrowaniu, uniemożliwiając np. rozplanowanie układu dróg. Z drugiej strony przyczyniły się do rozwoju terytorialnego miasta oraz wzrostu wielu gałęzi rzemiosła.

Plac Zamkowy
© memix | Shutterstock.com

Kup książkę

48

Poleć książkę

Kup książkę

49

Poleć książkę

WARSZAWA

34 Kościół pokamedulski

ul. Dewajtis 3

6, 17 (przystanek „UKSW”)

103, 121, 181, M46
(przystanek „UKSW”)<http://www.lasbielanski.pl>

Do wzniesionego przez kamedułów kościoła, będącego perłą baroku, pielgrzymowali królowie polscy. Jego białe wnętrze zdobią rokokowe sztukaterie, w kaplicach wiszą obrazy przypisywane Franciszkowi Smuglewiczowi, w zakrystii zachowały się XVII-wieczne freski Michelangelo Palloniego, a przy ołtarzu znajduje się serce fundatora, króla Michała Korybuta Wiśniowieckiego. Obiektem szczególnego kultu był przeniesiony tu w 1673 r. z kolegiaty św. Jana obraz przedstawiający św. Bonifacego. Na pamiątkę tego wydarzenia co roku odbywa się odpust. W czasach saskich zaczęto organizować tu huczne festyny i aż do XX stulecia Las Bielański był znanym miejscem weekendowych rozrywek. Nieopodal przyływał statek, a na miejscu były karuzele, huśtawki i strzelnice. Po II wojnie światowej tradycję tę kontynuował utworzony w 1950 r. Park Kultury, ale wraz z powstaniem rezerwatu place zabaw zostały zlikwidowane. Obecnie rozrywki dostarczają: centrum kultury Dobre Miejsce oraz Piwnica Artystyczna zorganizowana w podziemiach kościoła, w której odbywają się wystawy, spektakle oraz koncerty muzyki jazzowej i piosenki literackiej w wykonaniu zapraszanych tu najznakomitszych gwiazd. Przy wschodniej ścianie, na zewnątrz świątyni, znajduje się grób Stanisława Staszica. Obok kościoła jest 13 eremów, czyli małych domków, w których mnisi żyli w pojedynkę. To właśnie tu Henryk Sienkiewicz ulokował fragment akcji *Trylogii*, kiedy Michał Wołodyjowski po śmierci narzeczonej szukał ukojenia w życiu zakonnym. W jednym z eremów otwarte zostało muzeum poświęcone historii zlokalizowanego obok Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

35 Kościół Sakramentek

5 E7

Rynek Nowego Miasta 2

116, 178, 222, 227, M44
(przystanek: Franciszkańska);
180, 503 (przystanek:
Pl. Krasieńskich); 118, 185
(przystanek: Sanguski)<http://www.benedyktyni-sakramentki.org>

Charakterystycznym elementem **79 Rynku Nowego Miasta** jest kościół Sakramentek pod wezwaniem św. Kazimierza. Dominuje nad placem dzięki wspaniałej kopule i latarni. Pierwotnie był rezydencją magnacką, która została odkupiona przez królową Marię Kazimiერę Sobieską (zwaną Marysienką) i zamieniona na kościół dla upamiętnienia zwycięstwa pod Wiedniem oraz z przeznaczeniem na mauzoleum rodzinne. W ufundowanym w 1688 r. przybytku umieszczono sprowadzony z Francji zakon panien sakramentek. Barokowy budynek o centralnym założeniu wzniesiono na planie krzyża greckiego i zwieńczono wspomnianą kopułą, osadzoną na ośmiobocznym bębnie. Kościół oddano do użytku w stanie surowym i dopiero w 1715 r. konsekrowano ołtarz, zbudowany według zmodyfikowanych planów Tylmana z Gameren. 25 lat później wzniesiono utrzymany w barokowym stylu budynek klasztoru, ufundowany przez Radziwiłłów

Kościół pokamedulski
fot. Ewa Michałska

Kościół Sakramentek na Ryнку Nowego Miasta

© Artur Bogacki | Fotolia.com

W związku ze wstąpieniem do zakonu Anny Katarzyny Radziwiłł. Pod koniec XVIII w. klasztor stracił większość dóbr, a w połowie XIX w. został mocno uszkodzony na skutek pożaru wywołanego uderzeniem pioruna. We wrześniu 1939 r. bombardowania ominęły go; podczas powstania warszawskiego pełnił rolę szpitala polowego i znajdował się pod ciągłym ostrzałem. Zniszczony w 80%, we wrześniu 1944 r. po grzebał około tysiąc osób. Po wojnie został odbudowany. Nie zachowało się jednak nic z historycznego wyposażenia oprócz barokowego nagrobka z czarnego marmuru Marii Karoliny z Sobieskich, wnuczki króla. Warto nadmienić, iż w prowadzonej przez zakon szkole nauki pobierały Eliza Orzeszkowa i Maria Konopnicka.

36 Kościół Środowisk Twórczych

5 F7

pl. Teatralny 18

111, 116, 174, 175, 178, 180,
195, 222, 410, 503, N44
(przystanek: PL Teatralny)

<http://www.dst.waw.pl>

Temu najmniejszemu kościołowi w stolicy patronują św. Andrzej Apostoł, którego relikwie od 2003 r. znajdują się w sanktuarium, oraz św. brat Albert Chmielowski – artysta malarz i powstaniec styczniowy, mieszkający w młodości w Warszawie, który jako zakonnik poświęcił życie biednym i bezdomnym. Gmach świątyni został wzniesiony na początku XVIII w. dla jezuitów z fundacji prymasa Teodora Potockiego. Sto lat później został przekazany w posiadanie panien kanoniczek. Podczas II wojny światowej działał w nim szpital powstańczy, po czym został zniszczony, a w latach 50. częściowo rozebrany pod budowę bloku mieszkalnego. Zrekonstruowano go dopiero w 1999 r., a w 2011 r. odsłonięto tu ołtarz błogosławionego Jana Pawła II.

37 Kościół św. Aleksandra

10 H9

ul. Książęca 21

108, 116, 118, 127, 151, 166,
180, 195, 222, 503, E-2, N33,
N83 (przystanek: PL Trzech
Krzyży)

<http://www.swaleksander.pl>

W 1818 r. rozpoczęto budowę świątyni pod wezwaniem św. Aleksandra, finansowaną ze składek społecznych na pamiątkę wjazdu do Warszawy i koronacji na króla Polski cara Rosji. Świątynia posadowiona jest w centralnej części placu Trzech Krzyży. Korpus przybytku stanowi duża rotunda, przykryta kopułą, z portykami po dwóch przeciwległych stronach, nawiązująca do antycznego Panteonu. Pod koniec XIX w. gmach został rozbudowany według koncepcji Józefa Piusa Dziekońskiego, zmieniającej całkowicie jego charakter na neorenesansowy. Pod nim urządzono olbrzymią kryptę podziemną. Niemal całkowicie zniszczony w 1944 r. (zachował się jedynie dolny kościół przykryty małym tarasem ze stopniami), został odbudowany zgodnie z pierwotnym, klasycystycznym założeniem. Wnętrze świątyni nie zachowało oryginalnego wystroju, ocalała jedynie barokowa rzeźba z białego marmuru przedstawiająca Chrystusa w grobie oraz kilka epitafiów.

Kościół Środowisk Twórczych, najmniejsza świątynia w Warszawie

fol. Maciej Zemanek

Kościół św. Aleksandra

© Marcin Chodorowski Fotolia.com

38 Kościół św. Anny

5 F8

ul. Krakowskie Przedmieście 68

18, 20, 23, 26
(przystanek: Stare Miasto)116, 175, 178, 180, 195, 222,
444, 503, N44 (przystanek:
Pl. Zamkowy); 160, 190, 226,
512, 527, 718, 738, 805
(przystanek: Stare Miasto)<http://www.swanna.waw.pl>

Przy Krakowskim Przedmieściu stoi pobernardyński kościół św. Anny, ufundowany w 1454 r. sumptem księżnej mazowieckiej Anny Fiodorówny, a obok, przebudowana na neorenesansową przez Chrystiana Piotra Aignera, dzwonnica (obecnie pełniąca także rolę wieży widokowej) fundacji Anny Jagiellonki z 1582 r. Pomiedzy kościołem a dzwonnica znajduje się kapliczka z figurą Matki Boskiej z 1642 r.

Kościół powstał przy drugim klasztorze bernardynów w Polsce. Znaczenie obu placówek było tak wielkie, że przedmieście Warszawy, na którym powstał zaczęto nazywać „bernardyńskim” lub „krakowskim”, a z biegiem lat utarła się ta druga nazwa.

Świątynia – będąca obecnie kościołem akademickim – zachowała wiele elementów gotyckich: oszkarpowanie, prezbiterium, portal, fragmenty wieży oraz relikty murów, a w korytarzu wiodącym do klasztoru także późnogotyckie sklepienie kryształowe. W 2. poł. XVII w. dzięki królowi Janowi Kazimierzowi i mieszczanom warszawskim otrzymała barokowy kształt. Klasycystyczną fasadę autorstwa Chrystiana Piotra Aignera i Stanisława Kostki Potockiego, zdobną rzeźbami dłuta Jakuba Monaldiego, zawdzięcza dotacji Stanisława Augusta Poniatowskiego oraz zamożnego mieszczanina, który uwiecznił tu swoje nazwisko.

W połowie XX w. świątyni groziło zawalenie z powodu osuwania się skarpy, wywołanego przez drążenie tunelu trasy W-Z. Przeprowadzono wówczas pionierskie na skalę światową działania ratownicze – zastosowana została autorska metoda elektrolitycznego scalania gruntu opracowana przez prof. Romualda Cebertowicza.

Wnętrze kościoła kryje bogaty, barokowy wystrój z iluzjonistyczną polichromią, XVIII-wieczne ołtarze, ambonę i organy, a także in-tarsjowane konfesjonały, szafy i drzwi w zakrystii wykonane przez brata Paschalisa Scholtza oraz rokokowy nagrobek Jerzego Dominika Lubomirskiego.

Zrekonstruowana klasycystyczna kaplica Najświętszej Maryi Panny Loretańskiej, ufundowana przez Tomasza Zamoyskiego w latach 1832–37 według planów Henryka Marconiego, wzniesiona została dla figury przeniesionej ze zburzonego kościoła Bernardynów na Pradze. Druga, wczesnobarokowa kaplica ma znacznie starszy rodowód i poświęcona jest błogosławionemu Władysławowi z Gielniowa, patronowi Warszawy. W kruchcie świątyni znajdują się liczne tablice kommemoratywne.

3 czerwca 1979 r. kościół św. Anny odwiedził, podczas swojej pierwszej pielgrzymki do ojczyzny, papież Jan Paweł II. Zdarzenie to upamiętnia tablica przy wejściu do świątyni.

Kościół św. Anny – świątynia akademicka Warszawy

© rubipho | Shutterstock.com

92 Zamek Ujazdowski

11 | 11

ul. Jazdów 2

116, 138, 143, 151, 166, 180,
182, 187, 188, 195, 222, 411,
502, 503, 514, 520, 523, 525,
E-2, N25, N75 (przystanek: Pl.
Na Rozdrożu)

22 6281271

<http://www.csw.art.pl>wt—czw. i sb—nd.
12.00—19.00, pt. 12.00—21.00N 12 zł, U 6 zł, rodzinny 20 zł,
w czw. wstęp wolny.

tak

Dawniej na tych terenach znajdował się średniowieczny gród Jazdów, a później założenie obronno-parkowe Ujazdów, sięgające swymi początkami czasów książęcych, kiedy należało do władców mazowieckich. Włości te obejmowały współczesny **45 park Łazienkowski**, Belwederski, przy Agrykoli, **63 Ogród Botaniczny** oraz Aleje Ujazdowskie. Na początku XVI w. mieszkała tu księżna Anna Radziwiłłówna z synami Stanisławem i Januszem. 30 lat później królowa Bona Sworza wzniosła obszerny, drewniany dwór z przyległościami, w którym zamieszkała. W 1624 r. na polecenie króla Zygmunta III Wazy rozpoczęto budowę murowanego zamku, zlokalizowanego w pewnej odległości od dawnego grodu książęcego. Pracami kierował Mateusz Castelli. Zdevastowana w okresie wojen szwedzkich budowla otrzymała nowy kształt dopiero w końcu XVII stulecia za sprawą Tylmana z Gameren, pracującego na polecenie Stanisława Herakliusza Lubomirskiego. Kolejną przebudowę zainicjował Stanisław August Poniatowski w 1766 r., zatrudniając Dominika Merliniego, Efraima Schroegera, Jana Bogumiła Plerscha i Franciszka Smuglewicza. Niezadowolony z efektów, przeznaczył obiekt na koszarę gwardii Piechoty Litewskiej; dobudowano wówczas nowe skrzydła pod kierunkiem Stanisława Zawadzkiego. Od początku XIX w. do wybuchu II wojny światowej zamek był przeznaczony na szpital wojskowy. Pełnił tę funkcję również podczas powstania warszawskiego.

W 1954 r. zdecydowano o rozebraniu murów budowli, spalonej w 1944 r. Pozostały jedynie piwnice i koncepcje ich zagospodarowania. W latach 60. XX w. część istniejących pawilonów przeznaczono na magazyny. W 1974 r. zdecydowano o odbudowie zamku. Został zrekonstruowany w swym pierwotnym, wczesnobarokowym kształcie. Obecnie w zamku mieści się **Centrum Sztuki Współczesnej**. To miejsce nie tylko prezentacji i dokumentacji współczesnej sztuki, ale również jej tworzenia. Obszar zainteresowań CWS jest bardzo obszerny. Obejmuje: malarstwo, rzeźbę, grafikę, rysunek, instalację, sztukę obiektu, performance, fotografię, sztukę komputerową i wideo, dźwięk, multimedia, film i teatr. Sednem jego działalności jest ukazywanie tych różnorodnych dyscyplin w procesie ich przemian podczas reagowania na aktualne światowe zjawiska kulturalno-cywilizacyjne. Ekspozycja stała przedstawia Międzynarodową Kolekcję Sztuki Współczesnej; ponadto odbywają się tu spektakle, koncerty, wystawy, pokazy i prezentacje, spotkania autorskie, wykłady, seminaria, warsztaty oraz pokazy filmowe realizowane przez KINO.LAB, prezentujące światowy dorobek sztuki ruchomego obrazu, z naciskiem na twórczość niezależną.

Zamek Ujazdowski, widok od strony Agrykoli

© Marcin Infemum | Shutterstock.com

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA
Helion SA

Przewodniki-Celowniki to nowatorskie publikacje turystyczne, opisujące najciekawsze miasta i regiony Europy. Ich wyróżnikiem są dokładne mapy oraz zwięzłe, przygotowane w formie leksykonu i ilustrowane zdjęciami opisy atrakcji turystycznych. Nowe przewodniki dają swobodę podczas zwiedzania, wolność i niezależność podczas wycieczek i podróży. Pozwalają w prosty sposób odnajdywać w terenie interesujące miejsca i identyfikować obiekty. Mapa, tekst i zdjęcia uzupełniają się i tworzą wzajemnie powiązaną całość, która sprawi, że samodzielne zwiedzanie miasta stanie się prawdziwą przyjemnością!

Warszawa

**Przewodnik-Celownik
Warszawa to:**

- Atlas Warszawy 1 : 12 500
- Alfabetyczny leksykon 96 największych atrakcji turystycznych
- Ponad 150 kolorowych fotografii
- Zwięzłe informacje praktyczne
- Przejrzysty system odsyłaczy

... a wszystko po to, by w nieskrępowany sposób cieszyć się Warszawą, bezbłądnie trafiać do wybranych przez siebie celów, ułożyć własny plan zwiedzania, poznać i zobaczyć największe atrakcje miasta.

(Nr katalogowy: 12595)

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
• <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
• <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ISBN 978-83-246-6731-4

9 788324 667314 >

Cena 29,90 zł